

Sakari Raiskio, Luonnonvarakeskus Luke, Jokioinen
Inka Nykänen, Savonia-ammattikorkeakoulu, Iisalmi

RIKAS PÖLYTTÄJÄLAJISTO tuottaa parhaan pölytystuloksen

Satoa ja laatua pölytyspalvelulla -hankkeessa tehtiin viime kesänä havaintoja siitä, mitkä satokasvit eri pölyttäjälajeja kiinnostavat. Hankkeen edetessä on vahvistunut käsitys siitä, että eri pölyttäjähönteislajit tukevat toisiaan pölytystyössä.

Koronaepidemian aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat myös Savonia-ammattikorkeakoulun Satoa ja laatua pölytyspalvelulla -hankkeeseen. Paljon saatiin kuitenkin aikaan huolimatta siitä, että suunnitelluista pellonpiennartilaisuuksista ja muista yleisötapahtumista jouduttiin luopumaan. Tilaisuuksia pidettiin webinaareina ja pelloilla tapahtuvia havaintoja ja pölyttäjien linjalaskentoja jatkettiin edellisvuoden tapaan Hämeessä ja Pohjois-Savossa. Kahden vuoden tuloksia ollaan nyt kokoamassa yhteen ja niitä esitellään muun muassa hankkeen tuloswebinaarissa 21.1.2021.

Pohjois-Savossa runsaasti luonnonpölyttäjiä liikkeellä

Hankkeen kenttäkokeissa havaittiin, että rypsi, sinappi ja tattari houkuttelivat pölyttäjiä erityisen hyvin. Niiden kukinnoissa kävi molempina vuosina paljon kimalaisia. Myös tarhamehiläisiä etsiä useinkin silloinkin, kun pölytyspalvelupesiä ei ollut tilalla käytössä. Kimalaisten kiinnostus näihin kasveihin oli nähtävissä jo vuoden 2019 kesällä, mutta viime kesänä kimalaisia esiintyi Pohjois-Savossa erityisen runsaasti. Tattarilla kimalaisia oli parhaimmillaan 27 yksilöä 50 metrin laskentalinjalla.

Kuminaa ja sinappia viljeltiin eräällä tutkimustilalla lähellä toisistaan, ja näistä kumina näyttää kiinnostavan luonnonpölyttäjistä erityisesti kukkakärpäsiä. Sinapissa oli runsaasti kimalaisia ja vähän kukkakärpäsiä, kun taas kuminassa oli runsaasti kukkakärpäsiä mutta varsin vähän kimalaisia. Myös mansikalla luonnonpölyttäjistä runsaimpia olivat molempina vuosina kukkakärpäset.

Kukkakärpästen suurta määrää tiettyllä kasvilla voi selittää kukkakärpäselle edullinen kukan muoto tai kirvojen runsas esiintyminen. Joidenkin kukkakärpäslajien toukat nimittäin käyttävät ravintonaan kirvoja. Siksi kirvojen runsaus voi houkutella aikuisia kukkakärpäsiä paikalle muniin. Toisaalta toukista kehittyvät aikuiset yksilöt jäävät lähistölle, jos tarjolla on sopivia mesikasveja.

Hämeessä pölytystöitä kahdessa vuorossa

Hämeessä suoritetuissa laskennoissa havaittiin pölyttäjien tekevän töitä kahdessa vuorossa. Eräällä laskentapaikalla kumina- ja härkäpapupellot sijaitsivat lähellä toisiaan ja mehiläispesät kyseisten peltojen välissä. Kesäkuun helteisinä aamuina ja aamupäivinä pölyttäjät viihtyivät kuminapellon kukissa, kun taas illalla pellolla oli hiljaista. Härkäpavulla pölyttäjät toimivat toisin. Aamulla pellolla ei havaittu lainkaan pölyttäjiä, mutta tilanne muuttui illalla kello kahdeksan jälkeen, jolloin pölyttäjiä oli liikkeellä runsaasti. Sama toistui useampana päivänä peräkkäin.

Askelia ammattimaisempaa pölytyspalvelua kohti

Pölytyspalvelu on perinteisesti ollut sivuroolissa mehiläistarhaajien keskittyessä hunajantuotantoon. Keskustelu pölyttäjien pelastamisesta on lisännyt yleistä kiinnostusta myös pölytyspalvelua kohtaan. Lisääntynyt kysyntä viljelijöiltä luo paineita siirtyä yhä ammattimaisempaan pölytyspalvelun tuottamiseen.

Savonia-ammattikorkeakoulun ag-

rologiopiskelija **Suvi Myller** selvitti SaLaPöly-hankkeeseen liittyvässä opinnäytetyössään pölytyspalvelun kannattavuuteen ja logistiikkaan sekä pesien siirtoon liittyviä kysymyksiä. Opinnäytetyön tuloksia esitellään myöhemmin, mutta työ antaa hyvin tukea ammattimaisen pölytyspalvelun suunnittelulle.

Maatilan kokonaisvaltainen pölytyspalvelu

Satoa ja laatua pölytyspalvelulla -hankkeen kuluessa on vahvistunut käsitys siitä, että eri pölyttäjähönteislajit tukevat toisiaan pölytystyössä. Paljon puhutusta pölyttäjien kilpailusta ravintokasveista ei hankkeessa tehtyjen havaintojen perusteella ollut juurikaan merkkejä.

Normaalisti suomalaisilla maatalousalueilla riittää ravintokasveja kaikille pölyttäjille. Tarhamehiläiset löytävät omat suosikkikasvinsa joskus jopa useampien kilometrien päästä pesästä, kun taas kimalaiset suosivat yleensä pesän lähellä olevia ravintokasveja. Kimalaiset myös lentävät usein huonommassa säässä kuin tarhamehiläiset.

Pölytystä kaipaavien viljelykasvien kukinta-ajoissa on suurta vaihtelua. Tarvetta pölyttäjille on koko kasvukauden ajan aikaisin keväällä kukkivista syysöljykasveista sekä hedelmä- ja marjakasveista loppukesän tattarin ja puna-apilan kukintaan asti. Maatilatallasolla voidaankin puhua kokonaisvaltaisesta pölytyspalvelusta, jossa suositaan sekä luonnonpölyttäjiä niiden elinolosuhteita parantamalla että ostettua pölytyspalvelua tarhamehiläisten avulla.

Tattarin kukassa vierailee paljon erilaisia pölyttäjiä.